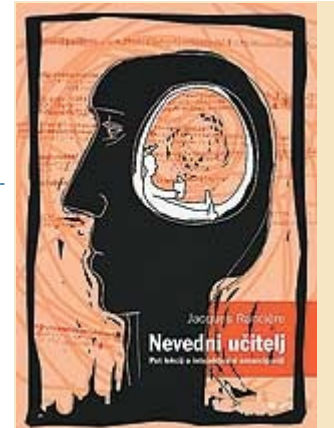

Knjižni sprehodi: Vzgoja za neenakost

Klemen Fele

kultura@finance-on.net

Po skoraj dvajsetih letih, odkar je francoski filozof **Jacques Ranciére** napisal knjigo *Nevedni učitelj*, se zdi še manj verjetno, da lahko nekdo verjame v enakost namesto v minimalno razliko, ki omogoča sočasno zavarovanje izjemnosti posameznika in potrjuje vse mogoče razvrstitve, z drugo besedo: hierarhije. Ob klicih k baroku, srednjemu veku, antiki in celo modernizmu je ves čas živ klic po razsvetljenstvu, po tistem drzniti si misliti. Francoski filozof si je kot sogovornika izbral profesorja Josepha Jacotota (1770-1840), ki ne trdi le, da imamo vsi ljudje enako inteligenco, ampak tudi, da lahko učimo le to, česar ne vemo. In pri tem sploh ne gre za ponavljanje sofizmov. Knjigo je prevedla **Suzana Koncut**, izšla je v novi zbirki *Prehodi*, ki jo izdaja **Zavod En-Knap**, znan predvsem po scenskih umetnostih. Spremno besedo h knjigi je napisala **Marina Gržinič**.

Jacques Rancière:
Nevedni učitelj, Pet lekcij
o intelektualni
emancipaciji, Zavod En-
Knap, 2005 (zbirka
Prehodi)

Pet lekcij o emancipaciji se začne z delitvijo inteligenc, sam glagol emancipirati lahko pomeni razglasiti polnoletnost, samostojnost; že v prvi lekciji *Intelektualna pustolovščina* je narejen rez med razumevanjem in razlago. Pri tem je seveda vedeti nič in narediti vse. Delitev inteligenc je pogoj za razlago, katere načelo je poneumljanje. Oče, učitelj, častnik, duhovnik, politik, novinar razlagajo. Ker govorice uma ni, v strasti do neenakosti podrejajo in so sočasno podrejeni. Da do neenakosti sploh pride, je potrebna enakost, ki je v izhodišču. Od kod torej neenakost, od kod poneumljanje? Pri poneumljanju se ena inteligenca podreja drugi oziroma podredi drugo. Od tod paradoks nadrejenih podrejenih, ki pravi: vsak je podrejen tistemu, ki si ga predstavlja kot podrejenega, hotenju, da bi se od njega razlikoval. Za osvoboditev je vselej treba preverjati enakost, ničesar ni mogoče nikogar naučiti, vsakdo se uči sam. Ljudi torej ne poneumlja pomanjkanje izobrazbe, ampak verovanje v podrejenost lastne inteligence.

Zato zahteva po načelni enakosti inteligenc in učenju, ki je v osnovi univerzalna metoda enakosti kot metoda volje, učenčeva metoda, pri kateri lahko učimo druge, česar ne vemo. Tako spomin ni inteligenca, ponavljanje ni vedenje in primerjanje ni razlaga. Ne le, da je vse v vsem, ampak je tudi resnica ena, ki pa se ne izreka. Duša se torej izobražuje sama, človek je volja, ki ji služi inteligenca, idiotizem je spanje zmožnosti, tisti: Ne morem. Pomen je delo volje, posameznik zmora vse, kar hoče. In tako naprej vse do Jacototovega groba, na katerem je pisalo: Verjamem, da je Bog človeško dušo ustvaril s sposobnostjo, da se izobražuje sama in brez učitelja.

Nevedni učitelj ni le delo o nekem dogodku iz zgodovine pedagogike, ampak nekaj, kar sodi k znanosti, politiki, umetnosti in ljubezni. Ker se zdi, da je kakršnokoli besedičenje o enakosti danes zgolj ostanek zaručane preteklosti, si moramo knjigo vzeti vsaj kot oddaljeni glas, ki nas opozarja na lastno neumnost pri dojemanju sebe in drugih. In še enkrat tvegati z razlago.